

ΠΩΣ ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ “ΞΕΠΟΥΛΗΘΗΚΑΝ” ΣΤΟ ΝΑΖΙΣΜΟ (της Βάσως Μιχοπούλου)

Ένας μύθος που καταρρίφθηκε τελευταία είναι ότι οι Ναζί πίεσαν ή άσκησαν βία για να υποτάξουν τους Γερμανούς επιστήμονες και τους δημοσιογράφους της επιστήμης.

Περισσότερα από 60 χρόνια μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οι ιστορικοί παράγουν συγκλονιστικές αποδείξεις για το ότι οι επιστήμονες, όχι μόνο δεν αναγκάστηκαν να ακολουθήσουν τις επιταγές των Ναζί, αλλά οι περισσότεροι ακολούθησαν εθελοντικά τη γραμμή του κόμματος σε τέτοιο βαθμό και με τέτοια προσήλωση που ξεπέρασε ακόμη και αυτή των κομματικών στελεχών.

Ο Γερμανός δημοσιογράφος επιστήμης και πολιτικός επιστήμονας Wolfgang Goede, συν-ιδρυτής της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων Επιστήμης (WFSJ) και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνδέσμων δημοσιογράφων επιστήμης (EUSJA), μιλάει για πρώτη φορά σε ελληνική εφημερίδα και ρίχνει φως σε κάποιες από τις πτυχές αυτής της πολύ ενδιαφέρουσας έρευνας.

Η ιστορία της TELI (The German Association of Science Writers)

“Η Γερμανική Ένωση Δημοσιογράφων Επιστήμης (TELI) ιδρύθηκε το 1929 στο Βερολίνο, από κορυφαίους δημοσιογράφους, που μοιράστηκαν το όραμα, να διαφωτίσουν τους αναγνώστες τους, να προωθήσουν τη κριτική σκέψη, να ενθαρρύνουν το διάλογο μεταξύ των επιστημόνων και της κοινωνίας, καθώς και να ενισχύσουν τη

συμμετοχή του κοινού στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης (1919-1933).

Πρώτος πρόεδρος της TELI ήταν ο Siegfried Hartmann, ένας δημοσιογράφος πρωτοπόρος στα θέματα της τεχνολογίας το 1919 και συνιδρυτής ο Kurt Joel, ένας από τους καλύτερους δημοσιογράφους για επιστημονικά θέματα, ο οποίος υπήρξε ένας φιλελεύθερος δημοκράτης που υπερασπίστηκε, όταν χρειάστηκε, τον Εβραίο Albert Einstein", εξηγεί ο Γερμανός δημοσιογράφος.

Όταν το 1933, το κόμμα των Ναζί ήρθε στην εξουσία όλοι οι δημοσιογράφοι υποχρεώθηκαν να εργάζονται υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Προπαγάνδας του Joseph Goebbels. Έξι εβδομάδες αργότερα, η TELI εξέλεξε έναν Ναζί ως νέο της πρόεδρο και έξι μήνες μετά, υπέκυψε σε ένα νέο νόμο που υποχρέωνε όλους τους δημοσιογράφους να αποδείξουν την Άρια καταγωγή τους. Αυτόματα οι Εβραίοι αναγκάστηκαν να παραιτηθούν από τις θέσεις τους και να εγκαταλείψουν δια παντός την Ένωση, οδεύοντας ή προς την εξορία ή προς κάποιο από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

"Όσο ζούσε ο Hartmann επέμενε αφενός στη θέση ότι η Ένωση πρέπει να παραμείνει μακριά από την πολιτική των Ναζί και αφετέρου στην αποφυγή ναζιστικής φρασεολογίας από τα μέλη της. Όταν έφυγε από τη ζωή το 1935, η συνοχή της Ένωσης των δημοσιογράφων επιστήμης έσπασε και η κάθε μορφής αντίσταση εξαφανίστηκε. Οι δημοσιογράφοι διασπάστηκαν σε τρεις ομάδες: στους «μη κομματικοποιημένους» που πίστευαν ότι η έρευνα και η τεχνολογία δεν θα πρέπει να συνδέεται με την πολιτική, στους οπαδούς των Ναζί που εντυπωσιάστηκαν από τη δέσμευση των δεύτερων να βοηθήσουν την επιστήμη και την τεχνολογία και, τέλος, στους οπορτουνιστές, που είδαν τη διάσπαση ως μια ευκαιρία προσωπικής ανέλιξης.

Όμως, αργά αλλά σταθερά η TELI "ξεπουλήθηκε", συμπληρώνει ο Wolfgang Goede.

Το 1938 στο διοικητικό της συμβούλιο της TELI τοποθετήθηκαν δυο Ναζί κι έτσι η Ένωση έχασε την ανεξαρτησία της, την οποία θα μπορούσε να είχε υπερασπιστεί, όπως έκαναν άλλες

επιστημονικές οργανώσεις. Το αποτέλεσμα ήταν πολλοί Ναζί και μέλη των SS να προέλθουν από τους κόλπους της. Οι περισσότεροι από τους μισούς δημοσιογράφους (η TELI είχε 110 μέλη, 57 δημοσιογράφους επιστήμης και 53 μέλη επιστήμονες και εμπειρογνώμονες σε θέματα επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων) και από τα δύο τρίτα των συνεργαζόμενων μελών, δεν υπήρξαν μόνο υποστηρικτές της ναζιστικής ιδεολογίας, αλλά συμμετείχαν ενεργά στη διάδοση της.

Το ναζιστικό κίνημα εμφανίστηκε σε τρία κύματα: Το 1933 όταν ο Χίτλερ ήρθε στην εξουσία, το 1936 κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του Βερολίνου και το 1940, όταν ο Χίτλερ κατέκτησε τη Γαλλία και άρχισε να καταλαμβάνει τεράστιες περιοχές της Ευρώπης.

“Μετά το 1945 τα μέλη της TELI επιχείρησαν να καλλιεργήσουν μια “απολιτική θέση” θέτοντας παράλληλα τον εαυτό τους στη θέση του θύματος.

Για παράδειγμα ο εκδοτικός οίκος Bertelsmann που επωφελήθηκε κατά τη διάρκεια του πολέμου από την έκδοση αντισημιτικής και φιλοναζιστικής λογοτεχνίας, υπερασπίστηκε με επιτυχία αυτό το ρόλο του θύματος μέχρι το 1998. Πολλοί που είχαν δεσμευτεί στο ναζιστικό καθεστώς έγιναν ηγέτες της κοινής γνώμης κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950 και του '60 και ποτέ κανείς δεν τόλμησε να αμφισβητήσει τους ισχυρισμούς τους.” λέει ο δημοσιογράφος.

Πώς οι φυσικοί προσπάθησαν να αντισταθούν στο καθεστώς

Οι μόνοι που αντιστάθηκαν στο ναζιστικό καθεστώς ήταν οι φυσικοί και η Ένωσή τους, της οποίας εξέχον μέλος ήταν ο Αϊνστάιν, που διετέλεσε και πρόεδρος της από το 1916-1918, αν και το 1933 παραιτήθηκε από την Ένωση και μετανάστευσε στις ΗΠΑ έπειτα από είκοσι χρόνια πολιτικής δράσης. Ο ίδιος “χτυπήθηκε” από το καθεστώς και μάλιστα “η θεωρία της σχετικότητας” παρουσιάστηκε ως εβραϊκή συνομοσία. Η ένωση κατάφερε για πολλά χρόνια να κρατήσει την απόστασή της από το

καθεστώς, αλλά όταν η πολιτική πίεση αυξήθηκε, υπέκυψε και αυτή με τη σειρά της. “Το 1938 ζητήθηκε από μέλη της, που ανήκαν στην εβραϊκή κοινότητα, να παραιτηθούν. Κι ενώ η TELI είχε ήδη υποκύψει από το 1933, οι φυσικοί μέχρι το 1944 είχαν αγνοήσει το αίτημα να τοποθετήσουν Ναζί στο διοικητικό τους συμβούλιο. Μόνο τρεις μήνες πριν από το τέλος του πολέμου, τον Ιανουάριο του 1945, ο τότε πρόεδρος τους Karl Ramsauer παραδέχθηκε πως “η φυσική έχει μια σημαντική στρατιωτική διάσταση που είναι αποφασιστικής σημασίας παράγοντας για τον πόλεμο και την ειρήνη” και δήλωσε ότι οι γερμανοί φυσικοί αποφάσισαν να ανταγωνιστούν τις αγγλοσαξονικές χώρες στην ανάπτυξη νέων όπλων”, συμπληρώνει ο Goede

Δεκαοκτώ μήνες αργότερα, οι ΗΠΑ έριξαν την πρώτη ατομική βόμβα στην Ιαπωνία. Παραμένει αναπάντητο το ερώτημα για το αν οι Γερμανοί θα είχαν κερδίσει στη μάχη των όπλων, αν οι φυσικοί είχαν συνεργαστεί με το καθεστώς από την αρχή. Και αν αυτό ήταν δυνατό να αλλάξει τη πορεία του πολέμου.

Ενοχή των γιατρών

Ενώ οι φυσικοί προσπάθησαν να αντισταθούν, μερικές φορές με επιτυχία, οι γιατροί δεν έκαναν καμία προσπάθεια, παρά τον όρκο τους. Μάλιστα, αρκετοί από αυτούς καταπιάστηκαν με το πιο φρικτό κομμάτι του πολέμου, τις ιατρικές δοκιμές σε ανθρώπους, όπως για παράδειγμα την τοποθέτηση κρατουμένων σε παγωμένο νερό για να παρατηρούν τη στιγμή του θανάτου ή την εμφύτευση λωρίδων από ξύλο και γυαλί στα σώματά τους για να μελετούν την εξέλιξη λοιμώξεων. Όλα αυτά, βέβαια, με σκοπό την «ενίσχυση της ιατρικής γνώσης».

“Σύμφωνα με την έρευνα, επιστήμονες από το Ινστιτούτο Robert-Koch ενοχοποιούνται για τη μόλυνση ατόμων με τύφο και πανούκλα μέσω εμβολίων.

250. 000 αθώοι άνθρωποι δολοφονήθηκαν, μεταξύ των οποίων 80. 000 άτομα με ειδικές ανάγκες τα οποία υποβλήθηκαν σε ευθανασία.

Είκοσι γιατροί και τρεις λειτουργοί των Ναζί κάθισαν στο εδώλιο του κατηγορουμένου στη δίκη της Νυρεμβέργης το 1946. Οκτώ από αυτούς καταδικάστηκαν σε θάνατο, επτά έλαβαν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης. Οι περισσότεροι αφέθηκαν ελεύθεροι από το 1954 και μετά, όπως ο καθηγητής Hubertus Strughold, ο οποίος με την έρευνά του, αργότερα στην Αμερική, θεωρήθηκε πρωτοπόρος του χώρου της ιατρικής.”

Το ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί οι επιστήμονες σκότωσαν εκατοντάδες, ίσως και χιλιάδες ανθρώπους. Η επιστημονική περιέργεια ενοχοποιείται ως ένα από τα πρώτα κίνητρα τους. Παρόλα αυτά, η ιδεολογική και ρατσιστική πίστη στην ευγονική και την ευθανασία που ορισμένοι Γερμανοί θεωρούν απαραίτητες για την επιβίωση σε ένα εχθρικό περιβάλλον, πρέπει να ήταν το βασικό κίνητρο. Είναι αξιοσημείωτο δε, το γεγονός ότι ο κορυφαίος πρωταγωνιστής στην ευγονική Konrad Lorenz, τιμήθηκε το 1973 με το βραβείο Νόμπελ.

“Μηχανικοί, οι καλύτεροι σύμμαχοι των δικτατόρων”

Η Τεχνολογία με τη σειρά της υπήρξε η ραχοκοκαλιά του ναζιστικού καθεστώτος. Τα μέλη της TELI δημοσιογράφοι επιστήμης και τεχνολογίας και μηχανικοί ήταν πολύτιμοι σε αυτό, καθώς το έργο τους ήταν η βάση της προπαγάνδας κι ένα μέσο για την απόκτηση της συμπάθειας του γενικού πληθυσμού. “Ο Γερμανικός φασισμός προσέφερε τεράστιες ευκαιρίες για σταδιοδρομία και δυνατότητες για απεριόριστη έρευνα σε πολλούς επιστήμονες. Δεν υπήρχαν νομικές δεσμεύσεις, σε μια ελεύθερη εργασία που απολάμβανε και μια γενναιόδωρη χρηματοδότηση, εάν τα έργα κάλυπταν τους δολοφονικούς στόχους της ναζιστικής ιδεολογίας. Οι πολυάριθμοι έξυπνοι και φιλόδοξοι άνθρωποι του χώρου ήξεραν πώς να επωφεληθούν από αυτή τη μοναδική ευκαιρία”, συμπληρώνει ο Γερμανός δημοσιογράφος.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του μηχανικού Wernher von Braun που είχε ως όνειρο να κατασκευάσει τον πρώτο πύραυλο. Έτσι ανέπτυξε το “Wunderwaffe” V2, ένα θαύμα της επιστήμης, το οποίο το 1944 κατέστρεψε μεγάλα τμήματα του Λονδίνου. Αργότερα

ένιωθε λύπη για το θάνατο περίπου 5000 ατόμων και ζήτησε συγγνώμη, αλλά επέμεινε πεισματικά στον να τον κάνει να “πετάξει στο φεγγάρι», παραβλέποντας το θάνατο χιλιάδων κρατουμένων που πέθαναν κατά τη διάρκεια των φάσεων ανάπτυξης του σχεδίου του.

Μετά τον πόλεμο, ο κατασκευαστής Wernher von Braun συνέχισε την έρευνά του στις ΗΠΑ και έγινε ο ιθύνων νους του προγράμματος Απόλλων, για την πτήση στο φεγγάρι και γενικά στο διάστημα. Τον Σεπτέμβριο του 2007 μια γερμανική εφημερίδα τον ανέφερε ως “Ονειροπόλο του Διαστήματος, Μηχανικό του πολέμου”

Η κλιμάκωση του ψυχρού πολέμου και ο ρωσικός ανταγωνισμός έκανε τελικά το όνειρο του von Braun πραγματικότητα. Αυτό και μόνο, ήταν ικανό στο να τον οδηγήσει να γίνει μέλος των SS, αν και σπάνια φορούσε στολή.

0 “εξανθρωπισμός” της δολοφονίας

Τα τελευταία 61 χρόνια, το εβδομαδιαίο περιοδικό «Spiegel» προσπαθεί να ανακαλύψει το λόγο που οδήγησε τόσους πολλούς Γερμανούς επιστήμονες στο να ασπαστούν τη ναζιστική ιδεολογία και μάλιστα κυκλοφόρησε και σχετικό άρθρο στην έκδοση της 10ης Μαρτίου του 2008 με την ερώτηση για τίτλο: « Γιατί τόσοι πολλοί Γερμανοί έγιναν δολοφόνοι;»

Περίπου 200.000 Γερμανοί συμμετείχαν στη δολοφονία έξι εκατομμυρίων Εβραίων, αλλά δεν ήταν ούτε σαδιστές, ούτε ψυχοπαθείς. Ήταν απλοί φυσιολογικοί άνθρωποι και δεν υπάρχει καμιά τεκμηριωμένη απόδειξη ότι αναγκάστηκαν να σκοτώσουν. Αν κάποιος δεν ήθελε να συμμετάσχει ήταν ελεύθερος να φύγει χωρίς να υποστεί προσωπικές συνέπειες. *“Μερικοί από τους στρατηγούς ξέσπαγαν σε λυγμούς κατά τη λήψη αποφάσεων για την εκτέλεση ανθρώπων, και δικαιολογούσαν τις πράξεις τους απεγνωσμένα μουρμουρίζοντας: «Μια παραγγελία ήταν μια παραγγελία”*. Μάλιστα επρόκειτο για μια πολύ ψυχοφθόρα διαδικασία κατά την οποία ακόμη και το αφεντικό των SS, *Heinrich Himmler*, κάποτε σχεδόν λιποθύμησε όταν είδε μια εκτέλεση. Ο ίδιος εντελώς κυνικά

εξέφρασε την ικανοποίησή του για την εφεύρεση των θαλάμων αερίων, γιατί τους βοήθησε να αποφεύγουν τέτοιες δυσάρεστες καταστάσεις. Μάλιστα τους χαρακτήρισε ως μέσο “εξανθρωπισμένης δολοφονίας!» , σχολιάζει ο Goede.

Η Max Planck Society (MPG) δημοσίευσε το 2005, στο πλαίσιο έρευνας που πραγματοποιήθηκε από ανεξάρτητους ιστορικούς, μια αναφορά που λέει συμπερασματικά ότι κανένας επιστήμονας δεν αναγκάστηκε να κάνει πράγματα παρά τη θέλησή του και πως όποιος συμμετείχε το έκανε εθελοντικά. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως περισσότεροι από το 50% των βιολόγων που απασχολούνταν στα κρατικά ερευνητικά ιδρύματα προσχώρησαν στο κόμμα των Ναζί. Η Δρ. Susanne Heim, η οποία ηγήθηκε της συγκεκριμένης ιστορικής επιτροπής συνοψίζει τη μελέτη του Max Planck σε μία μόνο φράση: **“Οι επιστήμονες είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στην πνευματική και ηθική διαφθορά – “Δεν αφήνουν ανεκμετάλλευτες τις ευκαιρίες αν τους υπόσχονται δυνατότητα για μεγαλύτερη επιρροή και επιτυχία.”**

“Αν θέλουμε να κάνουμε κάτι καλύτερο από αυτό, τώρα και στο μέλλον, θα χρειαστεί να αντιστρέψουμε τις δεοντολογικές κατευθυντήριες γραμμές από αυτή τη φαινομενικά πολύ κοινή στάση!”, καταλήγει ο Γερμανός δημοσιογράφος.

Πηγή/φωτό: imerisia.gr